

Vergaderjaar 2023–2024

30 950

Racisme en Discriminatie

Nr. 354

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 oktober 2023

Aanleiding

In maart 2023 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer het rapport «Inrichting, takenpakket en financiering ADV's» aangeboden.¹ In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft adviesbureau Berenschot in kaart gebracht welke scenario's er zijn om de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) te versterken. In de brief over het vervolgtraject excuses slavernijverleden van 23 juni 2023 is een reactie op hoofdlijnen op het rapport opgenomen.² Zoals toegezegd geef ik met deze brief nadere informatie over de versterking van de ADV's en het proces dat ik voor ogen heb om te komen tot een stevig gepositioneerde, kundige en breed inzetbare voorziening voor burgers in Nederland.³

Reactie op het rapport «Inrichting, takenpakket en financiering ADV's»

Het rapport van Berenschot signaleert diverse knelpunten in de huidige inrichting, taken en financiering van ADV's. Deze knelpunten zijn omgezet in bouwstenen voor drie scenario's met het oog op een mogelijk toekomstige lokale aanpak van discriminatie in Nederland. De bouwstenen zijn meer specifiek: een volledig (wettelijk voorgeschreven) takenpakket, uniforme landelijke zichtbaarheid en vindbaarheid, uniforme

¹ Kamerstuk 30 950, nr. 335.

² Kamerstuk 36 284, nr. 34.

³ Met deze brief kom ik de toezegging na die is gedaan in de brief «Reactie op brief Discriminatie.nl over Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen» d.d. 12 december 2022, Kamerstuk 30 950, nr. 323.

kwaliteitsnormen, financiering onafhankelijk van gemeenten en een toegankelijk meldproces.⁴

De drie scenario's variëren van een scenario met een laag inspanningsniveau – waarbij een aantal huidige knelpunten blijft bestaan – tot een zeer ambitieus scenario, dat een toekomstperspectief biedt voor onafhankelijke positionering van de aanpak van discriminatie in Nederland. Gelet op het grote belang van het bestrijden van discriminatie in Nederland en de krachtige combinatie van een lokale aanpak met een stevige centrale organisatie, heb ik een voorkeur voor het meest ambitieuze scenario. Daarmee kan enerzijds het beste tegemoet worden gekomen aan de behoefte van burgers met ervaring met discriminatie. Anderzijds blijkt uit het rapport dat ook de partijen betrokken in de brede infrastructuur rond discriminatie grote behoefte hebben aan oplossingen en wezenlijke vooruitgang, ook als dit een drastische verandering inhoudt. Het voorkeursscenario betreft een meerjarenplan dat onder meer nieuwe wetgeving, het opzetten van een landelijke stichting en een ingrijpende verandering in de wijze van financiering vergt. Zoals aangegeven in de bovengenoemde brief van 23 juni jl. kunnen we met dit scenario een stip op de horizon zetten en daar vervolgens stapsgewijs naar toewerken.

Proces met alle betrokkenen

Zoals eerder aangekondigd zal ik het rapport met alle betrokken partijen in het werkveld van de ADV's bespreken door middel van het organiseren van werkconferenties. Deze werkconferenties zijn gepland in november van dit jaar en zullen plaatsvinden in het noorden, midden en zuiden van het land. Het doel van de werkconferenties is om met de landelijke, regionale en lokale betrokkenen te bespreken hoe we stapsgewijs kunnen komen tot de uitwerking van het bovengenoemde voorkeursscenario en welke aandachtspunten daarbij gesignaleerd worden. Bij mogelijke aandachtspunten kan worden gedacht aan de vormgeving van de relatie tussen de ADV en de gemeenten, de huisvesting van fysieke lokale loketten in een nieuw stelsel en het betrekken van gemeenten met het oog op de verbetering van de uitvoering van taken op grond van de huidige Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. Op basis van de opbrengst van de werkconferenties en eventuele vervolgesprekken zal een hoofdlijnennotitie worden uitgewerkt. Vervolgens kan een nieuw kabinet naar verwachting in de loop van 2024 een wetgevingstraject starten. Ook in dat proces zal ruimte zijn voor inbreng van de betrokken partijen, bijvoorbeeld bij de internetconsultatie aan het begin van het wetgevingstraject.

Versterkingen op korte termijn

Uit het rapport van Berenschot blijkt ook dat het hard nodig is om de ADV's al op korte termijn te versterken. Het is mogelijk om nu al een aantal maatregelen voor te bereiden, zonder dat het hierboven geschetste toekomstscenario in de knel komt.⁵ Daarbij gaat het enerzijds om een preventietaak voor ADV's en de daarvoor benodigde financiering aan gemeenten en anderzijds om het versterken van de rol van de landelijke

⁴ Daarbij is ook verwezen naar het rapport van Movisie «Antidiscriminatiebureaus met slagkracht: op weg naar een nieuw meldproces bij discriminatie». Dit rapport is gepubliceerd op www.movisie.nl/publicaties.

⁵ Deze maatregelen kunnen in gang worden gezet indien de Eerste Kamer instemt met de financiering van (een deel van) deze maatregelen, zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2023. De Wijziging begrotingsstaten Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is op dit moment nog in behandeling bij de Eerste Kamer (Kamerstuk 36 350 VII).

branchevereniging van ADV's, Discriminatie.nl. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Het kabinet heeft bij Voorjaarsnota € 2,5 miljoen extra structurele middelen toegekend voor de nieuwe preventietaak van ADV's. De komende tijd wordt gezien hoe die taak er precies uit moet komen te zien en op welke manier de middelen aan gemeenten kunnen worden uitgekeerd. Dit zal ook onderwerp zijn van de werkconferenties in november. Het streven is om hiervoor vanaf 2024 een nieuwe regeling te maken.
- De bij de landelijke branchevereniging Discriminatie.nl aangesloten ADV's zullen vanaf 1 januari 2024 onder één naam werken. Omdat de naamswijziging een grote stap is in de betere vindbaarheid van de ADV's, zal hiervoor via een campagne aandacht gevraagd worden. Deze campagne zal naar verwachting in januari 2024 starten.
- Burgers die melding maken bij een ADV die is aangesloten bij Discriminatie.nl, kunnen in de meeste gevallen rekenen op kwalitatieve hulp en bijstand door deze consulenten. Omdat ik het belangrijk vind dat de kwaliteit van bijstand voor alle burgers gelijk is, zal ik bevorderen dat alle ADV's in Nederland aansluiten bij de landelijke branchevereniging Discriminatie.nl. Hiervoor zal ik gemeenten apart een brief sturen.
- Najaar 2024 is een bredere publiekscommunicatie gepland om de meldingsbereidheid bij discriminatie te vergroten. Daarbij kan opnieuw de nieuwe naam van de bij Discriminatie.nl aangesloten ADV's breder bekend worden gemaakt.

De bovengenoemde voorgenomen versterkingen op korte termijn vormen een logische eerste tussenstap op weg naar een stevig gepositioneerde, kundige en breed inzetbare antidiscriminatievoorziening voor burgers.

Tot slot maak ik van deze gelegenheid gebruik om in te gaan op de totstandkoming van een ADV op de BES-eilanden. Om discriminatie op Bonaire, Saba en Sint Eustatius te bestrijden en voorkomen werkt BZK samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV), het Juridisch Loket en Discriminatie.nl onder meer aan de inrichting van één loket voor bijstand bij juridische- en discriminatievragen.⁶ Deze voorziening zal worden ingericht met inachtneming van de lokale context en in samenspraak met de eilanden. Discriminatie.nl speelt een belangrijke rol in de aankomende kwartiermakersfase zodat de ADV's op de BES-eilanden goed aan zullen sluiten bij de voorzieningen in Europees Nederland en kunnen profiteren van de, in deze brief genoemde, processen in de richting van versterkte ADV's.

In het eerste kwartaal van 2024 zal uw Kamer opnieuw informatie over de stand van zaken van bovengenoemde maatregelen ontvangen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.M. de Jonge

⁶ Kamerstuk 36 284, nr. 34.